

OKROGLA MIZA »VIZUALNE RAZISKAVE PUSTOVANJ«

V Slovenskem etnografskem muzeju smo v petek, 23. marca 2012, dan po odprtju mednarodne razstave *Pust, kralj Evrope II* in slovenske *Pustna dediščina Slovenije*, pripravili okroglo mizo o vizualnih raziskavah pustovanj, zvečer pa še ogled devetih filmov iz projekta *Pust, kralj Evrope*. Želeli smo primerjati in izmenjati dobre prakse pri vizualnem raziskovanju pustovanj in strukturiranju etnografskih filmov in kratkih predstavitvenih filmov dveh mednarodnih raziskovalnih projektov in nacionalnega Registra žive kulturne dediščine.

Mednarodni evropski raziskovalni projekt *Pust, kralj Evrope*¹ temelji na terenskih raziskavah pustovanj, ki so v veliki meri tudi vizualne. Dr. Giovanni Kezich, direktor Museo degli Usi e Costumi della Gente Trentina iz San Michele all'Adige, je poročal, da so rezultati projekta dostopni v obliki filmov, razstave in kataloga, zbornika strokovnih posvetov in spletne strani. Glavni avtor filmov Michele Trentini svoje filme o pustovanjih označuje z izrazom dokumentarni filmi, etnologi pa opazimo, da jih snema in strukturira sorodno etnografskim filmom. Dolgi so od sedem do dvaintrideset minut, prikazujejo jih na javnih predstavitev, konferencah in festivalih, medtem ko so na spletnem portalu dostopni kratki napovedniki. Etnolog in vizualni raziskovalec Vladimir Bocev iz Etnografskega muzeja v Skopju je izpostavil vprašanje razumevanja lokalnega jezika pri snemanju pustovanj,² etnologinja mag. Zvezdana Antoš iz Etnografskega muzeja v Zagrebu pa je obravnavala vizualne predstavitve pustovanj na razstavah.

Inštitut za slovensko narodopisje Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti (v nadaljevanju Inštitut) od leta 2011 sodeluje v mednarodnem raziskovalnem projektu *Etnofolk*³ s ciljem ohranjanja in pospeševanja etnološke kulturne dediščine v Srednji Evropi. Slovenski partnerji raziskujejo bajeslovne like, pripovedništvo v Posočju, pustovanja, prehrano, visokogorske planine, kamnito Istro in zbirko Karla Štreklja z več metodami. Dr. Naško Križnar in Miha Peče pustovanja in nekatere druge vsebine raziskujeta tudi z vizualno metodo. Glede predstavljanja rezultatov nadaljujeta s prakso, ki jo je Inštitut uvedel kot prvi koordinator Registra žive kulturne dediščine,⁴ da posneto gradivo zmontirata v več zaključenih

krajših enot, ki so dostopne na spletnem portalu ob besedilih, fotografijah in zvočnih posnetkih.

Po nalogu Direktorata za kulturno dediščino pri Ministrstvu za izobraževanje, znanost, kulturo in šport je od leta 2011 Koordinator Registra žive kulturne dediščine Slovenski etnografski muzej. O Registru je poročala Adela Pukl, o vizualnih raziskavah in video prilogah pa Nadja Valentinčič Furlan, ki je tudi moderirala predstavitve in diskusijo. Kustodinja za etnografski film se ob terenskem snemanju in montaži kratkih vizualnih prikazov zanaša na spoznanja vizualne etnografije in izkušnje ob pripravi avdiovizualnih zapisov za muzejske razstave, upošteva pa tudi priporočilo Direktorata za kulturno dediščino, da je v Register sprejeta enota nesnovne kulturne dediščine lahko predstavljena z največ enim kratkim karakterističnim video prikazom.⁵ Izpostavila je pomen posnetkov, ki jih naredijo sami nosilci dediščine.⁶ Okrogla miza je pokazala, da raziskovalci pri vseh treh projektih izhajajo iz spoznanj vizualne etnografije. Pri montaži filmov se osredotočajo na javni del pustovanj, redkeje pokažejo tudi priprave na dogodek. Izdelke strukturirajo po kronologiji dogodka in tudi glede na glavni predvideni način objavljanja in dostopnosti: v prvem primeru kot zaključen film, v drugem kot več krajših zaključenih vizualnih enot (prvenstveno za objavo na spletnem portalu), v tretjem pa kot en kratek karakteristični prikaz (za objavo na spletni strani).

1 Nosilec projekta je Museo degli Usi e Costumi della Gente Trentina, v prvem projektu je sodelovalo pet muzejev iz petih držav, v nadaljevalnem pa osem: poleg italijanskega muzeja še po en slovenski, hrvaški, makedonski, bolgarski, romunski, poljski in baskovski (španski) muzej. Več na <http://www.carnivalkingofeurope.it/index.php>.

2 Italijanska ekipa raziskuje in snema po vseh članicah, pogosto ob prisotnosti domačih etnologov, pri montaži pa ti večinoma niso prisotni; posledično je v teh filmih razmeroma malo govornih vsebin.

3 Projekt Etnofolk združuje slovenske, češke, slovaške in madžarske etnološke inštitute in univerze, več na <http://isn3.zrc-sazu.si/etnofolk/> in <http://www.etnofolk.eu/>.

4 Drežniški pust je bil predstavljen z eno arhivsko in štirimi video prilogami iz leta 2010: Drežniški pust 1996, Izdelava pustne maske, Jutranji sprevid, Obhodi, Dogajanje na trgu; <http://www.zkds.si/>.

5 Dostopni bodo na <http://www.nesovnadediscina.si/seznam-vpisanih-enot-nesovne-kulturne-dediscine>.

6 Ravnokar pripravljava prispevek Avdiovizualno dokumentiranje nesovne kulturne dediščine in strukturiranje karakterističnih video prikazov za *Priročnik o nesovni kulturni dediščini*.

* Nadja Valentinčič Furlan, univ. dipl. etnol. in kult. antropol., anglistka, muzejska svetovalka, Kustodiat za etnografski film, Slovenski etnografski muzej, 1000 Ljubljana, Metelkova 2, E-naslov: nadja.valenticic@etno-muzej.si